

Босна и Херцеговина
Предсједништво

Bosna i Hercegovina
Predsjedništvo

**STRATEGIJA VANJSKE POLITIKE
BOSNE I HERCEGOVINE
2018. – 2023.**

Sarajevo, ožujak 2018. godine

1. Uvod

Definiranje Strategije vanjske politike Bosne i Hercegovine 2018. – 2023. (u daljnjem tekstu: Strategija) je sveobuhvatan i zahtjevan proces. Pored činjenice da je za proces od iznimne važnosti uključeno svih ministarstava u Vijeću ministara Bosne i Hercegovine i drugih relevantnih institucija u Bosni i Hercegovini, kao i održavanje javnih konzultacija s akademskom zajednicom, nevladinim i poslovnim sektorom, definiranje Strategije je sveobuhvatno i zato što neminovno podrazumijeva dodatne aktivnosti koje bi trebalo omogućiti i unaprijediti njenu provedbu (a to su donošenje *lex specialis* Zakona o vanjskim poslovima Bosne i Hercegovine, analiza i racionaliziranje diplomatsko-konzularne mreže i unutarnje organizacije Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, kao i izrada Strategije za promidžbu izvoza i privlačenje stranih izravnih ulaganja Bosne i Hercegovine). Svaki od ovih koraka uvjetovano je onim prethodnim i međusobno su isprepleteni kada je u pitanju sama provedba Strategije.

Prepoznajući i anticipirajući aktualna globalna kretanja i izazove, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine se odlučilo na reviziju „Općih pravaca i prioriteta za provedbu vanjske politike Bosne i Hercegovine“ iz 2003. godine. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je na svojoj 24. redovitoj sjednici održanoj 5.5.2016. godine, zadužilo Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine da, u suradnji s relevantnim institucijama Bosne i Hercegovine, pristupi izradi Strategije. Zaključkom je formirana Radna skupina za izradu Strategije koja se zadužuje da Predsjedništvu Bosne i Hercegovine dostavi načela i plan za izradu Strategije, uključujući modalitete obavljanja konzultacija s predstavnicima institucija Bosne i Hercegovine, vanjskim ekspertima i predstavnicima akademske zajednice i relevantnih nevladinih organizacija.

Strategija bi trebala postaviti širi okvir i smjernice za djelovanje relevantnih institucija Bosne i Hercegovine u vanjskopolitičkom domenu. Kako bi provedba Strategije bila zadovoljavajuća, neophodno je da Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine svake dvije godine pripremi prijedlog akcijskog plana provedbe Strategije s detaljnim ciljevima i prioritetima koji, prema svojim ustavnim nadležnostima, usvaja Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

Strategiju su dužne provoditi institucije u Bosni i Hercegovine, kojima ove nadležnosti pripadaju sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine i relevantnim zakonima.

Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine također je obvezno kontinuirano pratiti provedbu Strategije, sukladno donesenim akcijskim planovima te o učinkovitosti provedbe izvještavati Predsjedništvo Bosne i Hercegovine jednom godišnje i istodobno predlagati mjere za eventualno redefiniranje Strategije, kao i za poboljšanje učinkovitosti njene provedbe.

Ažuriranje postojećih smjernica neophodno je kako bi se aktivnosti usuglasile sa značajnim promjenama domaćeg i vanjskog konteksta u prethodnom razdoblju.

Od donošenja dokumenta Predsjedništva Bosne i Hercegovine koji nosi naziv „Opći pravci i prioriteta za provedbu vanjske politike Bosne i Hercegovine“ iz 2003. godine, došlo je do značajnih političkih, ekonomskih i društvenih promjena, kako u samoj Bosni i Hercegovini, tako i na međunarodnom planu. Neke od globalnih, regionalnih i unutarnjih promjena koje vanjska politika Bosne i Hercegovine treba uzeti u obzir, su sljedeće:

- gospodarska nestabilnost;
- posljedice tzv. Arapskog proljeća dovele su do novih konfliktnih točaka na Bliskom istoku i šire;

- rastući problem terorizma i radikalizma u svijetu;
- izbjeglička kriza;
- zahlađenje odnosa zapadnih sila i Ruske Federacije;
- pogoršani odnosi u regionu Perzijski zaljev;
- gospodarski i politički rast Narodne Republike Kine te jačanje i drugih zemalja u razvitku;
- izazovi s kojima se susreće Europska unija;
- izlazak Ujedinjenog Kraljevstva iz Europske unije;
- Hrvatska postala članica Europske unije, zemlje u susjedstvu dobile kandidacijski status;
- Crna Gora postala punopravna članica NATO-a;
- napredak Bosne i Hercegovine na putu europskih integracija i unaprjeđenje strukturalne suradnje s NATO-om.

Normativni okvir

U svrhu učinkovite provedbe Strategije i konstantnog adekvatnog praćenja predviđenih aktivnosti od strane nadležnih tijela, nužno je sačiniti sveobuhvatnu analizu kvalitete i usklađenosti ukupnog normativno-pravnog okvira za vanjsku politiku, kako bi se napravile nužne korekcije i dopune istog, sukladno potrebama ove Strategije, odnosno s ciljem jačanja pretpostavki za ekspeditivniju i učinkovitiju realizaciju vanjskopolitičkih ciljeva.

2. Temelji strategije vanjske politike Bosne i Hercegovine

Načela vanjske politike Bosne i Hercegovine

Vanjska politika Bosne i Hercegovine temelji se na otvorenosti, ravnopravnosti, zaštiti i promidžbi vlastitih temeljnih ustavnih načela i, sukladno tome, zastupanje, uvažavanje i poštovanje načela ustavnosti, suvereniteta, teritorijalnog integriteta i vladavine prava u svim aspektima odnosa s međunarodnim partnerima, uz poštovanje obostranih interesa.

U tom smislu, za kredibilitet vanjske politike Bosne i Hercegovine i njenu legitimnu provedbu, svako istupanje vanjskopolitičkog karaktera u ime Bosne i Hercegovine treba biti temeljeno na načelu konsenzusa, sukladno ustavnom ustrojstvu Bosne i Hercegovine.

U isto vrijeme, Bosna i Hercegovina kroz provedbu svojih vanjskopolitičkih ciljeva, treba djelovati sukladno obvezama koje proističu iz zaključenih i prihvaćenih sporazuma i drugih međunarodnih instrumenata te članstva u međunarodnim organizacijama i asocijacijama. Načela vanjske politike Bosne i Hercegovine se također ogledaju i u poštovanju i primjeni načela reciprociteta, kao i načela miroljubive suradnje i nemiješanja u unutarnje poslove drugih država.

Realiziranjem predmetne Strategije, Bosna i Hercegovina će ostvariti poziciju aktivnog i kredibilnog subjekta na međunarodnom planu.

Bosna i Hercegovina naglašava svoju opredijeljenost za rješavanje međudržavnih nesuglasica mirnim putem, uz poštovanje načela međunarodnog prava. Uz to, Bosna i Hercegovina se zalaže za konstruktivan dijalog pri traženju obostrano prihvatljivih rješenja za sva otvorena pitanja, što ujedno predstavlja jedan od njenih temeljnih vanjskopolitičkih prioriteta.

Bosna i Hercegovina baštini i konstantno razvija temeljne vrijednosti poštivanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, jednakosti, vladavine prava i poštivanja ljudskih prava. Poštivanje i zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda, ali i borba protiv svih oblika nasilnog ekstremizma, su također prioritetna načela vanjske politike Bosne i Hercegovine, čije se ostvarivanje očituje kroz intenziviranje aktivnosti na multilateralnom planu te pravovremenu i dosljednu provedbu svih međunarodno preuzetih obveza, kao i osiguranje najviših standarda zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda kroz donošenje i provedbu domaćih propisa.

Načela provedbe vanjske politike Bosne i Hercegovine su učinkovitost rada, odgovornost za rezultate i transparentnost, sukladno općeprihvaćenim principima međunarodnog prava i općim načelima diplomatske prakse.

Institucionalni okvir vanjske politike Bosne i Hercegovine

Vođenje vanjske politike Bosne i Hercegovine se temelji na članku V Ustava Bosne i Hercegovine i, sukladno istom članku, u nadležnosti je Predsjedništva Bosne i Hercegovine.

Predsjedništvo Bosne i Hercegovine, u svojoj ustavnoj nadležnosti, ima predstavljanje Bosne i Hercegovine u međunarodnim i europskim organizacijama i institucijama, traženje članstva u onim međunarodnim organizacijama i institucijama u kojima Bosna i Hercegovina nije član te vođenje pregovora za zaključenje međunarodnih sporazuma u ime Bosne i Hercegovine, otkazivanje i, uz suglasnost Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, ratificiranje takvih sporazuma.

Prema gore navedenom članku Ustava, Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je također nadležno za imenovanje veleposlanika i drugih međunarodnih predstavnika Bosne i Hercegovine.

Prema odredbama Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine, Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, prema smjernicama Predsjedništva Bosne i Hercegovine, nadležno je prvenstveno za provedbu utvrđene vanjske politike Bosne i Hercegovine, razvitak međunarodnih odnosa, zastupanje Bosne i Hercegovine u diplomatskim odnosima, neposrednu komunikaciju sa stranim diplomatsko-konzularnim predstavništvima (DKP) akreditiranim u Bosni i Hercegovini, suradnju s međunarodnim organizacijama, usmjeravanje i usklađivanje rada DKP-a Bosne i Hercegovine u inozemstvu, pripremanje i organiziranje međunarodnih posjeta i susreta, pripremanje bilateralnih i multilateralnih sporazuma, obavljanje poslova u svezi sa zaštitom prava i interesa državljana Bosne i Hercegovine na stalnom i privremenom boravku u inozemstvu i domaćih pravnih osoba u inozemstvu, zatim, u suradnji s nadležnim ministarstvima i institucijama Bosne i Hercegovine, praćenje međunarodnih ekonomskih kretanja te poticanje, razvijanje i usklađivanje suradnje s iseljeništvom iz Bosne i Hercegovine.

U cilju postizanja gore navedenog, potrebno je kontinuirano usavršavanje diplomatskih kadrova, što, pored intenzivne suradnje s diplomatskim akademijama zemalja partnera, podrazumijeva i poduzimanje potrebnih koraka od strane Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine za uspostavu Diplomatske akademije Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.

Povjerenstvo za vanjske poslove Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, kao dio zakonodavnog tijela, zaduženo je za nadzor nad provedbom vanjske politike Bosne i Hercegovine, prati i kontrolira vođenje vanjske politike Predsjedništva Bosne i Hercegovine i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine te razmatra pitanja međuparlamentarne suradnje s odgovarajućim povjerenstvima parlamenata drugih zemalja.

U provedbi vanjske politike Bosne i Hercegovine, u okviru svojih ustavnih i zakonskih nadležnosti, pored navedenih sudjeluju i druge institucije i organizacije.

Stupovi vanjske politike Bosne i Hercegovine

Stupovi vanjske politike Bosne i Hercegovine su strateški pravci djelovanja vanjske politike Bosne i Hercegovine temeljem navedenih načela i institucionalnog ustrojstva, a u okviru kojih će se raditi na ostvarivanju prioriteta i ciljeva. Neophodno ih je promatrati, ne kao statične opise vanjske politike, već kao dinamičke trajektorije i usmjerenja unutar kojih se razvijaju aktivne politike prema Europskoj uniji, NATO-u, regiji, globalnim pitanjima, međunarodnim organizacijama i sl. Utoliko se prioriteta i sadržaji stupova uvelike prepliću i međusobno nadopunjavaju, ali ujedno oslikavaju kompleksnost međunarodnih odnosa danas i pozicije manjih zemalja unutar tih odnosa.

Temeljem navedenih globalnih, regionalnih i lokalnih promjena te na temelju analize trenutačne pozicije Bosne i Hercegovine u Europi i svijetu, kao i temeljem političkog konsenzusa o budućnosti Bosne i Hercegovine u međunarodnim odnosima, stupovi vanjske politike Bosne i Hercegovine su sljedeći:

- a) sigurnost i stabilnost,
- b) ekonomski prosperitet,
- c) zaštita interesa državljana Bosne i Hercegovine u inozemstvu i međunarodnopravna suradnja,
- d) promoviranje Bosne i Hercegovine u svijetu.

Evidentno je da stupovi vanjske politike Bosne i Hercegovine nisu izolirani segmenti, već jedan cjelovit i kompleksan sustav u kojem se njegovi pojedinačni aspekti nadopunjuju. Tako je, na primjer, sigurnost i stabilnost Bosne i Hercegovine preduvjet za jačanje ekonomske aktivnosti i poboljšanje životnog standarda, što ujedno vodi unaprijeđenju vanjskopolitičke pozicije i ugleda Bosne i Hercegovine u svijetu.

a) Sigurnost i stabilnost

Sigurnost i stabilnost Bosne i Hercegovine, njenog neposrednog susjedstva, europskog kontinenta, ali i čitavog svijeta, neophodan je preduvjet za gospodarski i kulturni razvitak, međunarodnu trgovinu, kao i za kvalitetnu bilateralnu i multilateralnu suradnju u raznim oblastima s drugim državama. U današnjem svijetu, sigurnost i stabilnost suverenih država ugrožavaju se na tradicionalne, ali i vrlo netradicionalne načine od strane različitih aktera na međunarodnom planu, što ukazuje da njihova vanjskopolitička dimenzija postaje sve značajnija. Rastuća nekonvencionalnost prijetnji stabilnosti i sigurnosti zahtijeva sveobuhvatne odgovore.

Stabilnost Bosne i Hercegovine, u domenu ustavnih temelja vanjske politike, je prvenstveno uvjetovana potpunom i dosljednom provedbom Daytonskog mirovnog sporazuma i njegovog Aneksa IV, odnosno Ustava Bosne i Hercegovine.

- ***Europska unija***

Jedan od glavnih strateških ciljeva Bosne i Hercegovine je punopravno članstvo u Europskoj uniji. Bosna i Hercegovina, kao potpisnica Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) s Europskom unijom te kao zemlja koja je predala zahtjev za članstvo u Europskoj uniji i odgovore na Upitnik Europskog povjerenstva, teži ka dobivanju statusa kandidata u što skorijem roku, a potom i

otvaranja pristupnih pregovora o članstvu. Institucije Bosne i Hercegovine nadležne za provedbu vanjske politike Bosne i Hercegovine, posvetit će dodatnu pozornost aktivnostima koje slijede nakon dobivanja statusa kandidata, kako bi se pregovorima s Europskom unijom pristupilo s adekvatnom pripremom i s usuglašenim stavovima. U ovom smislu, neophodno je da sve razine vlasti u Bosni i Hercegovini, sukladno svojim ustavnim nadležnostima, djelujući i kroz tijela uspostave Mehanizma koordinacije za europske integracije, ispune sve potrebne obveze, kako je to već regulirana Masterplanom integriranja Bosne i Hercegovine u Europskoj uniji koje je usvojilo Predsjedništvo Bosne i Hercegovine. Posebna pozornost će biti posvećena inicijativama pomenutim u dokumentu koji je dana 6.2.2018. godine od strane Europskog povjerenstva predstavljen Europskom parlamentu u Strasbourgu, a koji nosi naziv „*Kredibilna perspektiva proširenja i pojačan angažman Europske unije na Zapadnom Balkanu*“. Predmetne inicijative se odnose na:

- pojačanu potporu vladavini prava;
- pojačan angažman u oblasti sigurnosti i migracija;
- potporu socioekonomskom razvitku;
- unaprjeđenje prometne i energetske povezanosti;
- digitalnu Agendu za Zapadni Balkan;
- potporu pomirenju i dobrosusjedskim odnosima.

S obzirom na neupitnu perspektivu članstva Bosne i Hercegovine u Europskoj uniji, Bosna i Hercegovina treba aktivno pratiti Zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije. U tom smislu, potrebno je dodatno unaprijediti sustav pridruživanja vanjskopoličkim izjavama i restriktivnim mjerama Europske unije prema trećim zemljama i subjektima. To, dakako, podrazumijeva usku interesornu suradnju i zajedničku procjenu rizika.

Polazeći od činjenice da je integracija u Europsku uniju kompleksan proces u kojem se isprepliću unutarnja i vanjska politika, diplomacija Bosne i Hercegovine će u kontekstu EU integracija pratiti unutarnje političke, ekonomske i društvene reforme i kroz pojačane diplomatske aktivnosti i interpretaciju dešavanja u Bosni i Hercegovini, promovirati postignuti napredak, zagovarati nastavak potpore Europskoj uniji i njenih zemalja članica te naglašavati važnost proširenja Europske unije za Bosnu i Hercegovinu, Zapadni Balkan, ali i za samu Europsku uniju. Stoga, pored intenzivnijih posjeta institucijama Europske unije te aktivnog sudjelovanja na što je moguće više konferencija, okruglih stolova, predavanja i slično, nužno je intenzivirati i međusobne bilateralne posjete sa zemljama članicama te poticati i omogućiti stalno djelovanje diplomatsko-konzularne mreže u ovom smjeru. Bilateralna potpora u zemljama članicama će i u narednom razdoblju biti od velike važnosti za Bosnu i Hercegovinu, ne samo kod donositelja odluka, već i kod šire javnosti, pa je stoga neophodno intenzivirati i aktivnosti diplomatsko-konzularne mreže u oblasti javne diplomacije. Ukratko, potrebno je povećati vidljivost Bosne i Hercegovine u Bruxellesu i zemljama članicama kroz promidžbu pozitivnih razvitaka u Bosni i Hercegovini i regiji. Važno je poticati djelovanje predstavništava sa svih razina vlasti iz Bosne i Hercegovine pri odgovarajućim tijelima Europske unije i njihovu suradnju s nadležnim razinama vlasti zemalja članica Europske unije, posebice u cilju učinkovitijeg iskorištavanja financijske pomoći Europske unije i njezinih zemalja članica.

Potrebno je također, u što većoj mjeri, zajednički iskoristiti predviđenu financijsku potporu Europske unije i njenih zemalja članica, u svim područjima, a što će izravno utjecati na infrastrukturno povezivanje, odnosno na intenzivniju ekonomsku suradnju. Nužno je da resorne institucije razrade planove i mikro strategije za što učinkovitije korištenje programa zajednice kojima Bosna i Hercegovina ima pristup.

To će omogućiti, ne samo povlačenje značajnih sredstava iz EU fondova, nego i kvalitetniju pripremu za višu razinu integracija u perspektivi.

- **NATO**

Nastavak provedbe aktivnosti u odnosu na NATO ostaje prioritet institucija Bosne i Hercegovine. Prioritetne aktivnosti bit će prvenstveno usmjerene ka aktivaciji i provedbi MAP-a. Aktivacija MAP-a, za koju postoji širok politički konsenzus u Bosni i Hercegovini, omogućava da svi subjekti obrane u Bosni i Hercegovini (u okviru vlastite ustavne i zakonske nadležnosti) nastave s provedbom aktivnosti u odnosu na NATO, koje su utvrđene Zakonom o obrani Bosne i Hercegovine. Aktiviranjem MAP-a, Bosna i Hercegovina će dodatno unaprijediti svoje institucije i svoju učinkovitost u domenu obrane i sigurnosti te tako i dodatno afirmirati Bosnu i Hercegovinu kao sigurnu i poželjnu zemlju za strane investicije.

Od ulaska Bosne i Hercegovine u NATO Program Partnerstvo za mir (PfP) u 2006. godini, učinjeno je mnogo na dostizanju standarda neophodnih za ostvarenje gore navedenih ciljeva. U predmetni proces su, pored Ministarstva obrane Bosne i Hercegovine, sada uključene skoro sve institucije Bosne i Hercegovine. Intenzivirat će se suradnja s NATO-om ne samo u vojno-obrambenoj dimenziji, nego i u aktivnostima koje proizlaze iz sveobuhvatnog poimanja sigurnosti: ekonomska dimenzija sigurnosti, promet, vladavina prava, borba protiv korupcije, prirodne nepogode, borba protiv suvremenih i nekonvencionalnih sigurnosnih prijetnji, *cyber* obrana i slično. Diplomatsko-konzularna mreža Bosne i Hercegovine će poseban naglasak u svojim aktivnostima staviti na ispunjenje ovog vanjskopoličkog prioriteta.

Bosna i Hercegovina će u međuvremenu, kroz proaktivan pristup nastaviti maksimalno koristiti sve mehanizme i instrumente suradnje s NATO-om koje joj stoje na raspolaganju, npr. daljnja provedba Individualnog partnerskog akcijskog plana (IPAP), Procesna plana i revizije (PARP), Individualnog partnerskog programa suradnje (IPCP), provedba komunikacijske strategije i sl.

Sudjelovanje u Ujedinjenim narodima, NATO-u, Europskoj uniji ili snagama koalicije u misijama potpore miru, uključujući i borbu protiv terorizma, dio je ukupnog napora na preventivnom djelovanju na otklanjanju modernih oblika prijetnji sigurnosti, čime Bosna i Hercegovina doprinosi demokratizaciji i izgradnji sigurnosti i stabilnosti na širem planu.

U ovom kontekstu, Oružane snage Bosne i Hercegovine će nastojati da dosegnu potrebnu razinu opremljenosti i interoperabilnosti, kompatibilnosti i sposobnosti za izvršenje zajedničkih i kombiniranih operacija s partnerima. Izazovi povezani s migracijama, organiziranim kriminalom, ilegalnom trgovinom oružja i droge, trgovinom bijelim robljem, terorizmom te sve veće promjene klime i ekološke katastrofe, zahtijevaju moderne, učinkovite i jedinstvene Oružane snage. Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je u 2016. godini usvojilo „Pregled obrane“ i „Plan razvitka i modernizacije Oružanih snaga Bosne i Hercegovine 2017 – 2027“, temeljem kojeg će Ministarstvo obrane Bosne i Hercegovine i Oružane snage Bosne i Hercegovine u narednom razdoblju nastaviti aktivnosti na povećanju učinkovitost i modernizaciji Oružanih snaga Bosne i Hercegovine.

Na načelima zajedničkih vrijednosti - demokracija, ljudska prava i vladavina prava te uzajamnog uvažavanja i suradnje, Bosna i Hercegovina je opredjeljena unaprijediti svoju ulogu i značaj u regionalnoj suradnji kroz čvrste i prijateljske veze sa svim zainteresiranim zemljama, kao i jačanje elemenata javne diplomacije za promidžbu pozitivnih iskoraka Bosne i Hercegovine na svim razinama suradnje s članicama NATO saveza, kao i ostalim demokratskim zemljama.

- ***Borba protiv terorizma i svih oblika nasilnog ekstremizma***

Borba protiv terorizma i svih oblika nasilnog ekstremizma, kako van Bosne i Hercegovine, tako i potencijalno unutar njenih granica, jedan je od temeljnih instrumenata za jačanje sigurnosti zemlje. Pored međunarodnih misija, u koje će se Bosna i Hercegovina uključivati prema svojim mogućnostima i interesima, jačanje suradnje u borbi protiv terorizma se ogleda i u aktivnom dijeljenju informacija u okviru regionalnih, europskih i globalnih platformi.

Kao članica Globalne koalicije za borbu protiv terorizma, Bosna i Hercegovina će, sukladno svojim mogućnostima, raditi i sudjelovati na suzbijanju terorizma u svim svojim pojavnim oblicima. Predstavnici Bosne i Hercegovine aktivno će nastaviti sudjelovati na radnim sastancima u okviru tri radne skupine, a to su: Radna skupina za borbu protiv financiranja terorizma, Radna skupina za borbu protiv nasilnog ekstremizma i Radna skupina za strane terorističke borbe.

- ***Regionalna suradnja***

Nadalje, uzevši u obzir dugogodišnje političke, gospodarske i kulturne veze sa susjednim državama, intenziviranje odnosa s njima i regionalna suradnja uopće, u bilateralnom i multilateralom smislu, je važan aspekt jačanja stabilnosti i sigurnosti. Što češće razmjene bilateralnih posjeta i zajedničke sjednice vlada sa zemljama Zapadnog Balkana, kao i aktivno sudjelovanje u regionalnim inicijativama, doprinijet će povećanju povjerenja i razumijevanja u regiji, što je preduvjet za sve druge vidove suradnje. Regionalna suradnja je, za zemlje procesa stabilizacije i pridruživanja, jedan od ključnih uvjeta integracije u Europsku uniju, ali i cilj sam po sebi. U ovom smislu, neophodno je da se kroz sve raspoložive mehanizme radi na tješnjoj razmjeni iskustava i znanja te razvitku zajedničkih projekata.

Put prema unaprjeđenju bilateralnih odnosa Bosne i Hercegovine s drugim državama, posebice susjednim, svakako je i rješavanje svih otvorenih pitanja u međusobnim odnosima. S ciljem napretka u ovom smislu, prvi korak treba biti analiza do sada postignutog napretka te definiranje jasnog i koherentnog stava Bosne i Hercegovine o otvorenim pitanjima i pravcima njihovog konačnog rješavanja.

Unaprjeđenje odnosa u regiji je neophodno i zbog sve izraženije potrebe za što snažnijom regionalnom i europskom sigurnosnom suradnjom, između ostalog u zajedničkom djelovanju na planu migracijskih kretanja, borbe protiv terorizma i nasilnog ekstremizma, borbe protiv organiziranog kriminala i ilegalne trgovine oružjem, borbe protiv *cyber* prijetnji te zajedničke regionalne energetske i transportne politike.

Bosna i Hercegovina će nastaviti suradnju sa zemljama Zapadnog Balkana u okviru takozvanog Berlinskog procesa, koji svojim formatom i sadržajem predstavlja komplementaran dugoročni aspekt integracija Bosne i Hercegovine i Zapadnog Balkana u Evropsku uniju.

Aktivno sudjelovanje Bosne i Hercegovine u regionalnim inicijativama, od iznimne je važnosti za poboljšanje i trajnu stabilizaciju odnosa u regiji, ali i pozicioniranje Bosne i Hercegovine kao proaktivnog i konstruktivnog partnera. Na svom putu ka europskim integracijama, Bosna i Hercegovina će nastaviti davati konkretnu potporu regionalnoj suradnji i sudjelovanjem predstavnika Bosne i Hercegovine u radu inicijativa kao što su Brdo-Brijuni proces, Proces za suradnju u Jugoistočnoj Europi/Vijeće za regionalnu suradnju, Srednjoeuropska inicijativa, Jadransko - jonska inicijativa, Strategija Europske unije za dunavsku regiju, Regionalna inicijativa o migracijama, azilu i povratku izbjeglica, Regionalni ured za suradnju mladih Zapadnog Balkana, Fond Zapadnog Balkana, itd.

- ***Bilateralna i multilateralna suradnja***

Jačanje bilateralne suradnje sa strateškim partnerima predstavlja nezaobilazni dio dostizanja stabilnosti i sigurnosti Bosne i Hercegovine kao aktivnog međunarodnog aktera. Isto podrazumijeva nastojanja za daljnje unaprjeđenje suradnje sa zemljama s kojima Bosna i Hercegovina već ima visoku razinu međusobne suradnje, kao i sa zemljama za koje postoje pretpostavke za dostizanje suradnje strateškog karaktera. Bosna i Hercegovina će kroz intenzivirani politički dijalog, težiti daljnjem razvijanju suradnje u svim značajnim područjima, poput gospodarstva, sigurnosti, kulture, obrazovanja, informacijskog, znanstveno-istraživačkog, tehnološko-razvojnog rada, sporta i ostalih oblika suradnje.

Na multilateralnom planu, Bosna i Hercegovina će dodatno intenzivirati svoje sudjelovanje i suradnju s najvažnijim međunarodnim organizacijama, kako iz sustava Ujedinjenih naroda (UN), tako i s Vijećem Europe, Organizacijom za sigurnost i suradnju u Europi (OEES), Organizacijom islamske suradnje (OIS) te drugim međunarodnim organizacijama. Pri tome će se Bosna i Hercegovina rukovoditi općeprihvaćenim principima i vrijednostima na kojima počivaju navedene međunarodne organizacije.

Korištenjem raspoloživih analitičkih kapaciteta i njihovim unaprjeđenjem, potrebno je pratiti razvitak odnosa i aktivnosti na međunarodnom planu, od interesa za Bosnu i Hercegovinu.

b) Ekonomski prosperitet

Ekonomski razvitak Bosne i Hercegovine, kao otvorene ekonomije u neposrednoj blizini zajedničkog tržišta Europske unije, uvelike je determiniran njenom sposobnošću da kroz povećanje konkurentnosti poveća svoj neto izvoz, što će posljedično postići, između ostalog, privlačenjem kvalitetnih stranih izravnih ulaganja.

Učinkovitost ekonomske diplomacije uvjetovana je internim reformskim procesima, ali od jednake važnosti je i vanjskopolitički aspekt koji podrazumijeva promidžbu postignutog napretka kroz javnu diplomaciju, pronalaženje adekvatnih tržišta za izvoz iz Bosne i Hercegovine te privlačenje kvalitetnih stranih ulagača. Članstvo i aktivno sudjelovanje u multilateralnim organizacijama poput Svjetske trgovinske organizacije (WTO) je jedan od ključnih ciljeva vanjske politike Bosne i Hercegovine u narednom razdoblju.

U kontekstu ekonomskog prosperiteta, Europska unija ima značajnu ulogu za Bosnu i Hercegovinu iz najmanje dva razloga: Europska unija je motor unutarnjih gospodarskih i socijalnih reformi koje konvergiraju ka europskim standardima i jedan je od glavnih trgovinskih i investicijskih partnera Bosne i Hercegovine.

Aktivnosti ekonomske diplomacije Bosne i Hercegovine podrazumijevaju sinkroniziranu koordinaciju djelovanja institucija Bosne i Hercegovine u čiju nadležnost spada izrada dokumenata kojima se promovira izvoz, privlačenje stranih investicija, razvojni potencijali postojećih sektora gospodarstva i industrije i Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine i diplomatsko-konzularne mreže Bosne i Hercegovine.

Pažnja ekonomske diplomacije će također biti i na organiziranju konkretnih događaja za susrete gospodarstvenika i drugih značajnih subjekata iz Bosne i Hercegovine i drugih zemalja kroz gospodarske forume, poslovne/investicijske konferencije, prezentacije za ulagače, što će potaknuti izravno povezivanje i nalaženje rješenja za izazove koji stoje na putu suradnje.

Posebnu ulogu u ovom procesu trebaju imati DKP-i Bosne i Hercegovine kojima moraju biti dostupne pravovremene, korisne i točne informacije, kako bi iste bile iskorištene za promidžbu, kroz različite vrste komunikacijskih kanala, pisanih materijala, društvenih mreža te stalno ažuriranih web-stranica.

U cilju daljnjeg jačanja gospodarstva, s posebnim naglaskom na otvaranje radnih mjesta i gospodarskog približavanja Europskoj uniji, Bosna i Hercegovina će poticati inovacije, nove tehnologije, kao i investiranje na razina malih i srednjih poduzeća. Bosna i Hercegovina će se u kontekstu regionalnog povezivanja (napose u sklopu Berlinskog procesa) zalagati za inicijative o slobodnijem protoku roba, usluga i kapitala, slobodnijem kretanju kvalificirane radne snage, zajedničkom digitalnom pristupu te uspostavi dinamičnog prostora za investicije.

- ***Doprinos Ciljevima održivog razvitka 2020 – 2030 (SDGs)***

Intenzivirati aktivnosti na doprinosu Bosne i Hercegovine globalnim Ciljevima održivog razvitka (SDGs) 2020 – 2030. Pružanjem potpore usvajanju Globalnog programa za održivi razvitak do 2030. godine, na Summitu UN-a 2015. godine, Bosna i Hercegovina se obvezala pokrenuti proces sustavnog praćenja i pregleda provedbe ovog globalnog programa rada koji objedinjuje socijalne, ekonomske i ekološke dimenzije razvitka. Za potpuno ostvarenje ovog cilja, od iznimne je važnosti postići dogovor o predviđivom, koherentnom i dostatnom financiranju za postizanje održivih razvojnih ciljeva. Prema već donesenim odlukama Predsjedništva Bosne i Hercegovine i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina će usvojiti vlastiti akcijski plan i mapu puta za postizanje ciljeva održivog razvitka.

- ***Intenziviranje suradnje s iseljeništvom Bosne i Hercegovine***

Kako bi se intenzivirala suradnja s iseljeništvom Bosne i Hercegovine, a s ciljem njihovog doprinosa razvitku Bosne i Hercegovine na različitim poljima, potrebno je sustavno jačati komunikaciju i kapacitete institucija Bosne i Hercegovine. Neophodno je otvoriti prostor za brzu i učinkovitu razmjenu informacija o potencijalima iseljeništa te o obostranoj koristi i mogućnostima suradnje u različitim oblastima razvitka Bosne i Hercegovine.

U ovom smislu, DKP-i Bosne i Hercegovine će održavati intenzivnu komunikaciju i susrete s udruženjima iseljenika u svrhu upoznavanja potencijala iseljeništa Bosne i Hercegovine, s naglaskom na stručne i visokoobrazovne kadrove te u svrhu poslovnog udruživanja. Od velike važnosti je također povezivanje gospodarstvenika iz iseljeništa s gospodarskim subjektima u Bosni i Hercegovini u cilju promidžbe obostranih potencijala, a posebice mogućnosti ulaganja u Bosnu i Hercegovinu. U ovom smislu, vanjska politika Bosne i Hercegovine će se usmjeriti na privlačenje što većeg broja visokoobrazovanih i poslovno aktivnih osoba porijeklom iz Bosne i Hercegovine. Ekonomska diplomacija će, između ostalog, u koordinaciji s nadležnim institucijama Bosne i Hercegovine, za zadaću imati prezentaciju sustavnih načina ulaganja za iseljeništvu u Bosni i Hercegovini.

Kroz različite aktivnosti, u okviru suradnje s iseljeništvom Bosne i Hercegovine i njihovim udruženjima, važna je stalna potpora promidžbi značaja službenih jezika Bosne i Hercegovine, očuvanja identiteta i kulturnog naslijeđa.

Prema Politici o suradnji s iseljeništvom, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine će, u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, voditi evidenciju o iseljeništvu (mapiranje iseljeništa) u zemljama s velikim brojem iseljenika iz Bosne i Hercegovine.

c) Zaštita interesa državljana Bosne i Hercegovine u inozemstvu i međunarodno-pravna suradnja

Zaštita državljana u inozemstvu je jedna od temeljnih funkcija diplomatsko-konzularne mreže svake zemlje. Zaštita interesa i pomoć bosanskohercegovačkim državljanima koji borave u inozemstvu u ostvarivanju njihovih prava te pomoć gospodarskim subjektima koji posluju na tržištima drugih država, temelj je konzularnog aspekta vanjske politike Bosne i Hercegovine.

U današnjem povezanom svijetu kada ljudi putuju više nego ikad, konzularna zaštita je neophodna svuda u svijetu. Svaka buduća reorganizacija diplomatsko-konzularne mreže u svijetu treba voditi računa o stvaranju uvjeta za daljnje unaprjeđenje zaštite navedenih interesa Bosne i Hercegovine. Mreža počasnih konzulata, korištenje modernih IT rješenja u komunikaciji s iseljeništvom te preuzimanje najbolje prakse drugih zemalja, bit će uzeti u razmatranje u nastojanju poboljšanja komunikacija, a s ciljem promidžbe i zaštite interesa državljana Bosne i Hercegovine u svijetu.

U državama gdje ne postoji DKP Bosne i Hercegovine, temeljem međunarodnog prava i u prvom redu u suradnji sa zemljama iz regije Jugoistočne Europe, radit će se na stvaranju uvjeta za pružanje konzularne zaštite državljanima Bosne i Hercegovine putem DKP-a trećih zemalja. Zajedničko korištenje DKP-a primjenjivat će se gdje je to realno, financijski isplativo i profesionalno učinkovito te s onim zemljama s kojima Bosna i Hercegovina ima zaključene bilateralne sporazume koji okvirno reguliraju ovu materiju.

Međunarodnopravni aspekt vanjske politike Bosne i Hercegovine će također biti fokusiran na potpisivanje sporazuma o bezviznom režimu za nositelje putovnica Bosne i Hercegovine sa što većim brojem država, prije svega s onim za koje se procijeni da postoji značajan gospodarski, diplomatski, kulturni, turistički ili neki drugi interes Bosne i Hercegovine. Reciprocitet, sigurnost i gospodarski interes će biti ključne odrednice vizne politike Bosne i Hercegovine.

U kontekstu unaprjeđenja bilateralnih odnosa i multilateralne suradnje, značajnu ulogu ima i ugovorno reguliranje odnosa s drugim državama i međunarodnim organizacijama. U tom smislu, od presudne važnosti je, također, analiza potreba za potpisivanjem sporazuma iz raznih oblasti te zaključivanje i učinkovita provedba međunarodnih sporazuma.

Konzularna predstavništva Bosne i Hercegovine, pored temeljne, konzularne funkcije, imaju i zadaću da unaprjeđuju gospodarske odnose, promoviraju kulturnu baštinu Bosne i Hercegovine te potiču komunikaciju i suradnju s iseljeništvom i njenim udruženjima i klubovima.

d) Promoviranje Bosne i Hercegovine u svijetu

Provedba ciljeva iz gore navedenih stupova vanjske politike, jednim svojim dijelom utiče na jačanje četvrtog stupa, a to je - poboljšanje ugleda Bosne i Hercegovine u svijetu. Između pomenutih stupova postoji i povratna sprega, pa tako bolja slika Bosne i Hercegovine doprinosi gospodarskom razvitku, privlačenju investicija i smanjivanju odliva mozgova iz Bosne i Hercegovine.

Jačanje imidža Bosne i Hercegovine kroz širok spektar aktivnosti diplomacije Bosne i Hercegovine, uvjetovano je internim konsenzusom o zajedničkim vrijednostima i komparativnim prednostima Bosne i Hercegovine. Postoji značajan prostor za aktivnosti diplomatsko-konzularne mreže na usmjeravanju gore navedenih strateških stupova ka oblikovanju novog narativa o Bosni

i Hercegovini i njenim građanima. To podrazumijeva, između ostalog, aktivnu promidžbu kulture Bosne i Hercegovine, njenih konstitutivnih naroda i svih ostalih koji žive u Bosni i Hercegovini te dostignuća na poljima znanosti, sporta i inovacija.

Vanjska politika Bosne i Hercegovine, prije svega kroz svoju diplomatsko-konzularnu mrežu, ali i druge učesnike u vanjskopolitičkim aktivnostima, trebalo bi intenzivnije raditi na sljedećem:

- sadržajnije i učinkovitije sudjeluje u značajnim međunarodnim događajima;
- promidžba turističkih i poslovnih putovanja u Bosni i Hercegovini;
- promidžba i razvitak koncepta „zemlje porijekla“ za izvoznike roba i usluga;
- bolji i opsežniji prikaz u međunarodnim medijima;
- korištenje suvremenih komunikacijskih tehnologija za promidžbu vrijednosti Bosne i Hercegovine;
- daljnje jačanje kulturnih odnosa s drugim državama i regijama.

Broj: 01-50-1-936-27-1/18

Sarajevo, 13. ožujka 2018. godine

PREDSJEDATELJ

Akademik Dragan Čović